

УДК 7.91.8:378.015.31]:[378.018.8:7.012-051](045)

THE ROLE OF PROJECT AND EXHIBITION ACTIVITIES IN THE FORMATION OF THE CREATIVE PERSONALITY OF THE FUTURE ART TEACHER

РОЛЬ ПРОЄКТНО-ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-ХУДОЖНИКА

Музыка О.У./ Музыка О.Я.

c.p.s., associate prof. /к.пед.н., доц.

ORCID: 0000-0001-5724-2041

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Sadova, 28, 20308

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,

м.Умань, вул. Садова, 28, 20308

Анотація. У статті висвітлено проблему впливу проєктно-виставкової діяльності на формування творчої індивідуальності майбутнього педагога-художника. Розкрито ключові поняття «діяльність», «проєктно-виставкова діяльність», «творча індивідуальність», «самореалізація». Охарактеризовано основні чинники активізації творчої проєктно-виставкової діяльності майбутніх педагогів-художників, що сприяють вирішенню поставлених завдань, а саме: розкриттю їх творчої індивідуальності й індивідуального стилю, як сукупності особистісних, педагогічних і художньо-творчих здібностей.

Окреслено основні методичні засади організації освітнього процесу з вивчення фахових дисциплін, які сприяють позитивній мотивації студентів до самореалізації у творчій діяльності, пошуку нових форм самопрезентації, втілення креативних ідей і проєктів.

Ключові слова: проєктно-виставкова діяльність, творча індивідуальність, майбутній педагог-художник, творча самореалізація.

Вступ. Формування творчої індивідуальності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки в закладах вищої освіти завжди було однією із найактуальніших проблем сучасної школи. Особливо гостро це питання постає у царині мистецько-педагогічної сфери, яка потребує вчителя-новатора, вчителя-дослідника, майстра своєї справи, кваліфікованого фахівця-професіонала, готового до інноваційної діяльності, здатного до постійного творчого пошуку, саморозвитку і самовдосконалення.

Формування творчої індивідуальності майбутніх педагогів-художників у процесі навчання – це і розвиток їх як митців, і відкриття в кожному з них творчої унікальності, надання особистого імпульсу розвитку, захоплення творчим поривом мистецько-педагогічної діяльності, втілення неймовірних задумів і проєктів.

Нині, у часи страшної, жорстокої військової агресії сусідньої держави, дуже стрімко зростає соціальна роль творчої, яскравої особистості з високим рівнем духовності й загальної культури, творця нових цінностей, ідей і переконань, національної ідентичності й свободи.

Основний текст. У розвиток ідей про індивідуальність вагомий внесок здійснили видатні філософи, соціологи, педагоги, психологи минулого й сучасності. Психолого-педагогічні аспекти цього феномену розкриваються в роботах К. Абульханової-Славської, Є. Бондаревської, Н. Вишнякової, В. Кан-Калика, В. Мерліна, В. Моляко, М. Осухової, О. Пехоти, В. Сластьоніна,

I. Харламова та ін.

Поняття «творчої індивідуальності педагога» розглянуте у працях Ш. Амонашвілі, О. Заболотської, В. Загвязинського, Є. Ільїна, С. Лисенкова, Л. Мільто, О. Отич, О. Пехоти, М. Поташника, В. Сухомлинського, В. Шаталова та ін. Вплив мистецтва на розвиток особистості майбутнього педагога досліджували В. Бутенко, О. Мелік-Пашаєв, Н. Миропольська, Г. Ніколаї, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Шевнюк, Г. Шевченко, О. Щолокова та ін.

Філософи і педагоги у своїх працях індивідуальність трактують як індивідуально-утворювальну ознаку, істотну рису особистості, як щось унікальне, неповторне, що відрізняє одного індивіда від іншого. Також індивідуальність розглядається як найвищий рівень розвитку та самоактуалізації особистості. У психології індивідуальність визначається як психічний світ людини, основними сферами якого є *інтелектуальна, мотиваційна, емоційна, вольова, предметно-практична, саморегуляційна й екзистенційна*.

Ми цілком погоджуємося з О. Отич, яка вважає, що творча індивідуальність педагога є сутнісною характеристикою й критерієм його педагогічної майстерності: «Вона становить собою інтегративне особистісне утворення, що охоплює сукупність мотиваційних, інтелектуальних, емоційно-вольових та професійних якостей і властивостей творчої особистості педагога..., що характеризують індивідуально неповторні особливості його професійної педагогічної самосвідомості, рівень творчої педагогічної діяльності та його творчий потенціал [3, с. 61]. Вчена переконана, що творча індивідуальність педагога завжди відображає його суб'єктність, спрямованість на неперервний творчий саморозвиток, прагнення до творчого самовиявлення і самоактуалізації» [3, с. 61].

У творчій індивідуальності педагога можна виокремити дві складові — *психічну й особистісну*. Психічна сторона індивідуальності включає сім сфер людини, як уже зазначалося раніше. У педагогічній діяльності їх прояв характеризується рівнем розвитку загальних і професійних здібностей, а також професійної мотивації. Відтак, рівень розвитку індивідуальності педагога залежить від рівня розвитку здібностей, цілей, потреб.

На думку О. Пехоти, підготовка майбутнього вчителя повинна перетворюватися на педагогіку його професійного розвитку і саморозвитку [4].

Л. Мільто основним показником наявності яскраво вираженої індивідуальності вважає сформованість внутрішніх відчуттів волі, відповідальності й духовності як якостей особистості [2]. Також важливим критерієм індивідуальності є самобутність, творча свобода, здатність до ризику, нестандартний підхід до вирішення проблем, індивідуальний стиль діяльності педагога.

У своєму дослідженні дотримуємося думки психологів-гуманістів А. Маслоу і Г. Олпорта, які вважають, що першоджерелом творчості є глибинна потреба в самоактуалізації, у досягненні вершин самовдосконалення, тому

творчість має найвагомійший вплив на становлення особистості, допомагає людині якомога повніше розкрити свій потенціал, таланти, здібності.

Психолого-педагогічними дослідженнями доведено, що повноцінний розвиток особистості може відбуватися за умови, що сама особистість спрямована на розвиток. Адже творчі люди (художники, поети, музиканти та ін.) вважають творчість частиною свого життя, її сенсом, можливістю реалізації свого «Я».

На нашу думку, формування творчої індивідуальності майбутнього педагога-художника найбільш повно буде відбуватися в процесі активної навчально-пізнавальної діяльності, самостійної роботи, презентацій персональних творчих проєктів, участі в колективних виставках із викладачами тощо. Адже, на переконання вчених, будь-яка діяльність не тільки розкриває людину як особистість, але й сприяє формуванню її особистісних рис, а отже, формуванню творчої індивідуальності.

Тому підвищення художньо-творчої спрямованості професійної підготовки майбутніх педагогів-митців найбільшою мірою буде сприяти формуванню творчої індивідуальності кожного учасника освітнього процесу.

У контексті нашого дослідження важливими є якості творчої особистості, визначені К. Роджерсом:

- екзистенціальність – відкритість досвіду, тобто «відсутність ригідності» і проникливість меж понять, переконань, образів і гіпотез;
- внутрішня самооцінка особистості, коли основа оцінювання – всередині неї, у реакції власного організму і власній оцінці твору;
- інтуїція, творче бачення проблеми, «висунення безумних гіпотез», знаходження проблем у всевідомому, перетворення однієї форми в іншу [5].

Підготовка, відбір творчих робіт, організація експозиції, реклама, концепція виставки – всі ці етапи, які здобувачі проходять у дружній співпраці з викладачами, забезпечують належні умови для опанування навичками і вміннями творити прекрасне, проявляти креативність, відчувати творчу свободу. А ситуація успіху надає впевненості у своїх силах і мотивує на нові досягнення, що відкриває нові горизонти для розкриття індивідуальності.

Крім того, спільна демонстрація творчості викладачів і студентів збагачує виставки різновіковим поглядом на одну й ту ж саму проблему (тематичні виставки), відкриває можливості подальшого творчого вдосконалення молодих митців, розширює палітру виразних засобів, нових технік і матеріалів.

Висновки. Відтак, організація проєктно-виставкової діяльності є ефективним чинником формування професіоналізму, фахової компетентності здобувачів освіти художньо-педагогічного спрямування, адже вимагає високого рівня теоретичної і практичної підготовки, художньо-естетичного смаку, креативного підходу до вирішення поставлених завдань.

Участь здобувачів в організації творчих виставок, презентацій забезпечує динамічний особистісний розвиток, креативність, ерудованість, відповідальність, сприяє розвитку пізнавального інтересу, зацікавлення результатами власної творчої діяльності, дає відчуття впевненості у своїх силах, а також дозволяє розкрити їх неповторну творчу індивідуальність.

Література:

1. Заболотська О.О. Теоретико-методичні засади формування індивідуальності майбутніх учителів-словесників у професійній підготовці : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти. Одеса, 2007. 38 с.
2. Мільто Л.О. Формування творчої індивідуальності майбутнього вчителя в процесі професійної педагогічної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти. Київ, 2001. 20 с.
3. Отич О.М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.04. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. Київ, 2009. 467 с.
4. Пехота Е.Н. Индивидуальность учителя: теория и практика : учеб. пособ. Николаев : Николаевский пед. ин-т, 1996. 144 с.
5. Роджерс К. Р. Становление личности : взгляд на психотерапию ; [пер. с англ. М. Злотник]. М. : Эксмо-Пресс, 2001. 414 с.
6. Роменець В.А. Психологія творчості : навч. посіб. 2-ге вид., допов. К. : Либідь, 2001. 288 с.

References.

1. Zabolotska O.O. Teoretiko-metodychni zasady formuvannia indyvidualnosti maibutnykh uchytelivslavesnykiv u profesiinii pidhotovtsi [Theoretical and Methodical Principles of Formation of Individuality of Future Teachers in Language Studies in Professional Training] : avtoref. dys. doktora ped. nauk, 13.00.04 Teoriia i metodyka profesiinoi osvity. Odesa, 2007. 38 s.
2. Milto L.O. Formuvannia tvorchoi indyvidualnosti maibutnoho vchytelia v protsesi profesiinoi pedahohichnoi pidhotovky : avtoref. dys. kand. ped. nauk. 13.00.04 «Teoriya ta metodyka profesiinoi osvity». Kyiv, 2001. 20 s.
3. Otych O.M. Mystetsztvo u systemi rozvytku tvorchoi indyvidualnosti maibutnoho pedahoga profesiinohonavchannia [Art in System of Creative Personality Development of Future Teacher Training] : dys. ... d-ra. ped. nauk : 13.00.04. Institut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh Akademii pedahohichnyh nauk Ukrainy. Kyiv, 2009. 467 s.
4. Pekhota E.N. Individualnost uchitelia: teoria i praktika: ucheb posobie [Individuality of Teacher: theory and practice: Stud. Manual]. Nikolaev: Nikolaevskii ped. in-t., 1996. 144 s.
5. Rogers K. P. Stanovleniye lichnosti : vzglad na psihoterapiyu ; [per. s angl. M. Zlotnic]. M. : Ecsmo-Press, 2001. 414 s.
6. Romenets` V.A. Psykholohiia tvorchosti : navch. posibnyk [Psychology of Creativity: textbook]. 2-he vyd., dop. K., Lybid, 2001. 288 s.

Abstract. *The article highlights the problem of the impact of project and exhibition activities on the formation of the creative individuality of the future teacher-artist. The key concepts of «activity», «project-exhibition activity», «creative individuality», «self-realization» are revealed. The main factors of activation of creative project and exhibition activity of future teachers-artists are characterized, which contribute to solving the tasks, such as: revealing their creative individuality and individual style, as a set of personal, pedagogical and artistic-creative abilities. The main methodical principles of the organization of the educational process for the study of professional disciplines are outlined, which contribute to the positive motivation of students towards self-realization in creative activities, the search for new forms of self-presentation, and the implementation of creative ideas and projects.*

Keywords: *project and exhibition activity, creative individuality, future teacher-artist, creative self-realization.*

Стаття відправлена: 20.10.2023 р.

© Музика О.Я.